

DÜNYA EŞİTSİZLİK RAPORU

2018

ÖZET

Koordinasyon:

Facundo Alvaredo

Lucas Chancel

Thomas Piketty

Emmanuel Saez

Gabriel Zucman

WORLD
INEQUALITY
LAB

Yazan ve Koordine Edenler:

Facundo Alvaredo
Lucas Chancel
Thomas Piketty
Emmanuel Saez
Gabriel Zucman

Genel Koordinatör:

Lucas Chancel

Rapor Araştırma Ekibi:

Thomas Blanchet
Richard Clarke
Leo Czajka
Luis Estévez-Bauluz
Amory Gethin
Wouter Lenders

Bu raporda aşağıdaki araştırmacıların yakın zamanlı makalelerinden yararlanılmıştır:

Facundo Alvaredo
Lydia Assouad
Anthony B. Atkinson
Charlotte Bartels
Thomas Blanchet
Lucas Chancel
Luis Estévez-Bauluz
Juliette Fournier
Bertrand Garbinti
Jonathan Goupille-Lebret
Clara Martinez-Toledano
Salvatore Morelli
Marc Morgan
Delphine Nougayrède
Filip Novokmet
Thomas Piketty
Emmanuel Saez
Li Yang
Gabriel Zucman

Wid.world fellows:

Bu rapor beş kıtada yaşayan ve *World Wealth and Income* (ayrıntılı bilgi için www.wid.world/team adresini ziyaret ediniz) veri tabanına katkı sağlayan yüzü aşkın Wid.world üyesinin gerçekleştirdiği veri toplama, üretme ve uyumlaştırma faaliyetlerinin bir neticesidir. Raporunda sunulan analizler söz konusu araştırmacıların görüşlerini her zaman yansıtmamakta, öncelikle raporun editörlerinin görüşlerini yansıtmaktadır.

Creative Commons licence
4.0 - CC by-nc-sa 4.0
World inequality lab, 2017

Tasarım: Grand Krü, Berlin

Kapak tasarımında Dimitri
Vervitsiotis'in bir fotoğrafından
esinlenilmiştir. /
Getty Images

Tony Atkinson'ın Anısına (1944–2017)

World Top Incomes veri tabanı yardımcı direktörü (2011-2015)

ve *Wid.world* yardımcı direktörü (2015-2017)

DÜNYA EŞİTSİZLİK RAPORU 2018

ÖZET

I. 2018 Dünya Eşitsizlik Raporu'nun Amacı Nedir?

2018 Dünya Eşitsizlik Raporu gelir ve servet eşitsizliğini sistematik ve şeffaf bir yolla ölçen yepyeni bir yöntemle dayanmaktadır. Dünya Eşitsizlik Laboratuvarı bu raporla demokratik bir boşluğu doldurma ve eşitsizlik hakkındaki bilinçli kamusal tartışmalara katılmalarını sağlamak üzere toplumun çeşitli aktörlerini bilgilendirme amacını gütmektedir.

► 2018 Dünya Eşitsizlik Raporu'nun hedefi en güncel ve en eksiksiz verilerin bahsini açarak ekonomik eşitsizlik hakkındaki tartışmaların daha bilinçli bir küresel ve demokratik bir zeminde sürdürülmesine katkı sağlamaktır.

► Ekonomik eşitsizlik yaygındır ve bir ölçüde kaçınılmazdır. Yine de inancımız şu ki eğer artan eşitsizlik doğru düzgün izlenmez ve irdelenmezse, çok çeşitli politik, ekonomik ve sosyal felaketlere yol açabilir.

► Amacımız eşitsizlik konusunda herkesin hemfikir olmasını sağlamak değildir; çok basit bir sebeple bu asla gerçekleşmeyecektir: İdeal eşitsizlik seviyesine ulaşmak için toplumsal açıdan en arzu edilir politika ve kurumların mahiyeti şöyle dursun, ideal eşitsizlik seviyesinin kendisi hakkında dahi tek bilimsel doğru yoktur. Neticede bu zor kararları vermek kamusal müzakereye, politik kurumlara ve onların süreçlerine kalmıştır. Ancak bu müzakere süreci gelir ve servet hakkında daha kesin ve şeffaf bilgiye ihtiyaç duymaktadır.

► Diğer bir amacımız da vatandaşları bu tür kararlar vermek üzere donatmak için–kamulaştırma ve özelleştirme politikaları, sermaye birikimi, kamu borcunun evrimi gibi– makroekonomik olgularla eşitsizlikte şahısların kazançlarına, devletin sosyal transferlerine, kişisel servet ve borca odaklanan mikroekonomik trendleri ilişkilendirmektir.

► Pek çok ülke ayrıntılı ve tutarlı gelir ve servet eşitsizliği istatistikleri yayımlamakta, hatta üretmemektedir, dolayısıyla da makro ve mikroekonomik eşitsizlik verilerini uzlaştırmak pek kolay bir iş değildir. Standart eşitsizlik ölçüleri sıklıkla hanehalkı araştırmalarına dayanır ki bu araştırmalar toplumsal basamakların en tepesindeki bireylerin gelir ve servetlerine her zaman olduğundan daha düşük değer biçerler.

► Mevcut engellerin üstesinden gelmek için, elimizdeki bütün veri kaynaklarını, yani ulusal hesaplar ve servet hesapları (mümkünse offshore servet tahminleri dahil); hanehalkı gelir ve servet araştırmaları; gelir vergisinden gelen mali veriler; miras ve servet verileri (eğer varsa) ve servet derecelendirmelerini sistematik ve şeffaf bir yolla birleştiren, bu alanda çığır açacak bir yöntemle güveniyoruz.

► Bu raporda sunulan seriler her kıtadan WID.world veri bankasına katkı sağlayan yüzü aşkın araştırmacının ortak çabasıyla hazırlanmıştır. Verilerin tamamına wir2018.wid.world internet sayfasından erişilebilir; bütün veriler yeniden üretilebilir mahiyettedir, yani herkes kendi analizini yapabilir ve eşitsizlik hakkında kendi hükmünü verebilir.

II. Küresel Gelir Eşitsizliğine Dair Yeni Bulgularımız Neler?

Gelir eşitsizliğinin geçtiğimiz yıllarda neredeyse dünyanın her bölgesinde arttığını ancak artış hızının bölgeden bölgeye değiştiğini gösteriyoruz. Eşitsizlik seviyesinin, benzer gelişmişlik seviyelerinde olan ülkeler arasında dahi böyle farklar arz etmesi, ulusal politika ve kurumların eşitsizliğin şekillenmesinde oynadıkları rolün ne denli önemli olduğunu göstermektedir.

Gelir eşitsizliği dünyada bölgeden bölgeye büyük değişiklik göstermektedir. En düşük olduğu yer Avrupa, en yüksek olduğu yer ise Ortadoğu'dur.

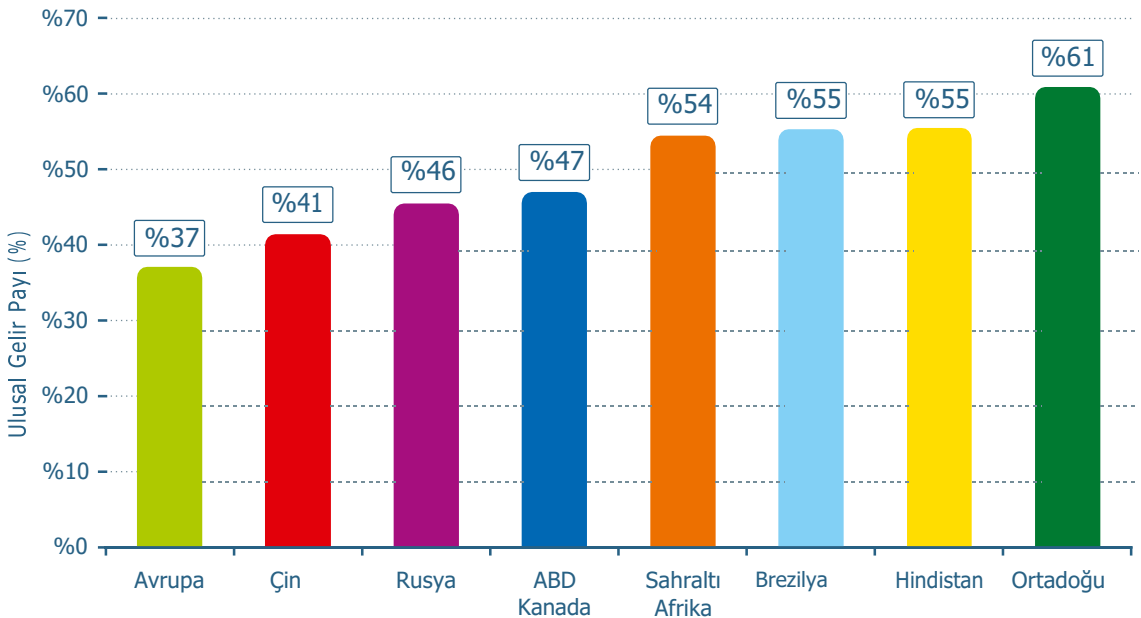
► Dünyadaki eşitsizlik bölgeden bölgeye ciddi farklılıklar göstermektedir. 2016'da, ülkenin en çok kazanan %10'luk kesiminin (en üst %10'luk gelir dilimi) toplam ulusal gelirden tek başına aldığı pay Avrupa'da %37, Çin'de %41, Rusya'da %46, Kanada ve ABD'de %47; Sahraaltı Afrika, Brezilya ve Hindistan'da %55 civarındadır. Ortadoğu'da, tahminlerimize göre dünyanın en eşitsiz bölgesinde ise en üst %10'luk kesim ulusal gelirin %61'ine sahiptir (**Şekil E1**).

Geçtiğimiz yıllarda gelir eşitsizliği neredeyse bütün ülkelerde artmıştır, ancak artış hızları farklılık arz eder, bu da kurum ve politikaların eşitsizliğin şekillenmesindeki önemini göstermektedir.

► 1980'den bu yana, gelir eşitsizliği Kuzey Amerika, Çin, Hindistan ve Rusya'da hızla artmıştır. Eşitsizlik Avrupa'da kısmen büyümüştür (**Şekil E2a**). Eşitsizlikteki bu artış daha geniş bir tarihsel açıdan bakıldığında bu bölgelerde farklı biçimler almış savaş sonrası eşitlikçi rejimlerin sonuna işaret etmektedir.

Şekil E1

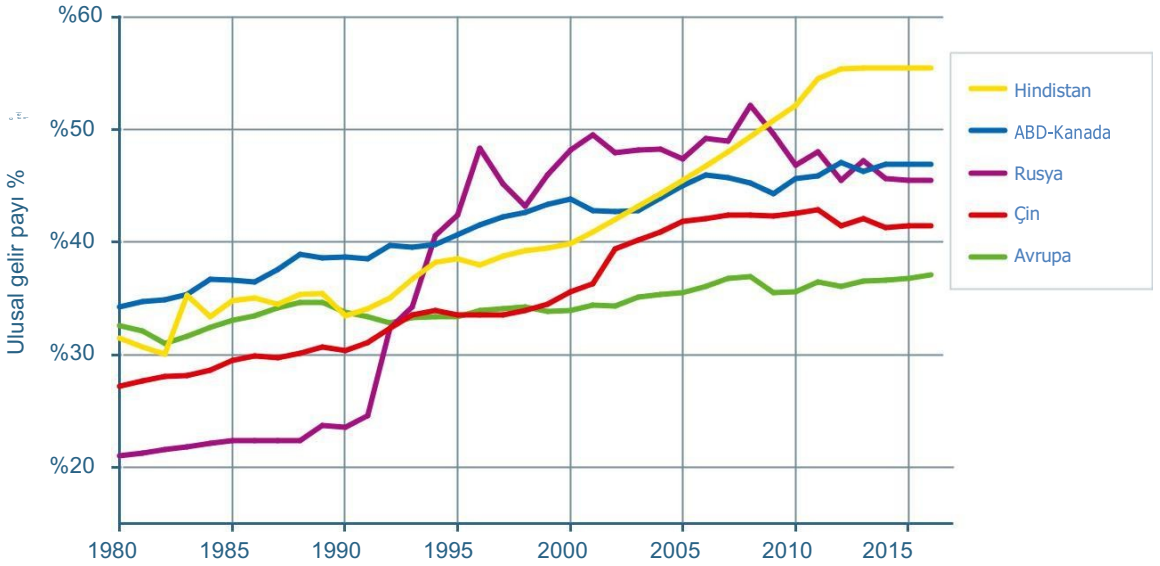
Dünya genelinde ulusal gelirden en çok pay alan %10, 2016

Kaynak: WID.world (2017). Seriler ve açıklamalar için bkz. wir2018.wid.world

2016'da, Avrupa'da ulusal gelirin %37'si en üst %10'luk gelir grubu tarafından alınırken, bu oran Ortadoğu'da %61'dir.

Dünyada %10'luk kesimin gelir payları, 1980–2016: Neredeyse her yerde, farklı hızlarda yükselen eşitsizlik

Kaynak: WID.world (2017). Seriler ve açıklamalar için bkz. wir2018.wid.world

2016'da, ABD-Kanada'da en üst %10'luk kesimin ulusal gelirden aldığı pay 1980'de bu oran %34'ken 2016'da bu oran %47'ye yükselmiştir.

► Bu genel örüntünün istisnaları vardır. Ortadoğu, Sahraaltı Afrika ve Brezilya'da, gelir eşitsizliği çok yüksek seviyelerde görece sabit kalmıştır (**Şekil E2b**). Savaş sonrası eşitlikçi rejimlerden geçmemiş bu bölgeler dünyanın "eşitsizlik hududu"nu meydana getirmektedir.

► 1980'den beri bir ülkeden diğerine gözlemlenen trend çeşitliliği eşitsizlik dinamiklerinin ulusal, kurumsal ve politik bir bağlam çeşitliliği tarafından şekillendiğini göstermektedir.

► Eski komünist ya da aşırı devlet denetimi olan Çin, Hindistan ve Rusya gibi ülkelerin gidişatı da bunu göstermektedir (**Şekil E2a, E2b**). Eşitsizlikteki artış Rusya'da özellikle ani ve yüksek, Çin'de orta derecede ve Hindistan'da ise görece aşamalı olmuştur, bu durum geçtiğimiz yirmi otuz yıllık dönemde bu ülkelerde izlenen çeşitli serbestleşme ve dış açılma politikalarını yansıtmaktadır.

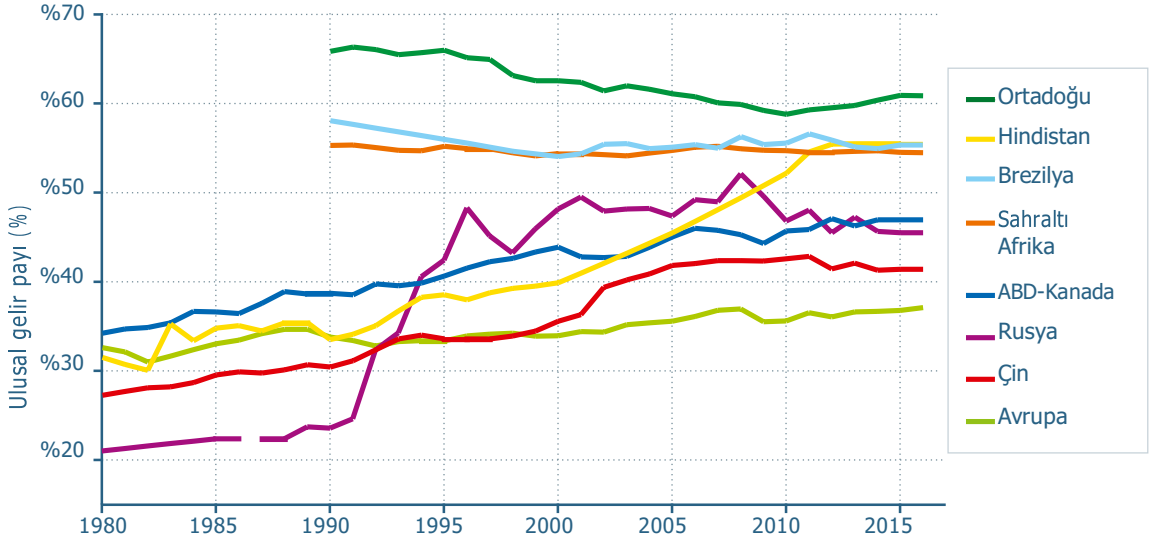
► Eşitsizlik seviyelerindeki ıraksama, 1980'de benzer eşitsizlik seviyelerinde olan ancak bugün tamamen farklı durumlar arz eden Batı Avrupa ve ABD ara-

sında özellikle aşırıdır. En üst %1'lik dilimin gelir payı 1980'lerde her iki bölgede de %10'ken, Batı Avrupa'da bu oran 2016'da biraz yükselerek %12 oldu, ancak ABD'de %20'ye tırmandı. Bu esnada ABD'de en alt %50'lik kesimin gelir payı da 1980'de %20'ye, 2016'da %13'e düştü (**Şekil E3**).

► ABD'de gözlemlenen gelir eşitsizliğinin böyle bir yol izlemesi büyük ölçüde, eğitimdeki devasa eşitsizlikler ile birlikte 1980'lerden bu yana en tepedeki çalışan sınıf ücretlerindeki ve 2000'lerde en üst sermaye gelirlerindeki aşırı yükselişe rağmen vergi oranların az artmasına bağlıdır. Bu esnada Kıta Avrupa'sı vergi oranlarında daha küçük bir düşüş görmüştür, öte yandan ücret eşitsizliği görece düşük ve orta gelir gruplarının lehine eğitim ve ücret belirleyici politikalar tarafından yumuşatılmıştır. Erkek ve kadın arasındaki gelir eşitsizliği her iki bölgede de düşmüştür ama dağılımın tepesinde hâlâ güçlüdür.

Şekil E2b

Dünya genelinde en üst %10'luk gelir payları, 1980-2016: Dünya eşitsizliği eşitsizlik hudeduna mı dayanacak?

Kaynak: WID.world (2017). Seriler ve açıklamalar için bkz. wir2018.wid.world

1980'de Hindistan'daki en üst %10'luk gelir sahiplerinin ulusal gelirden aldığı pay %31 iken, bu oran 2016'da %55'e yükselmiştir.

Geçtiğimiz yıllarda küresel vatandaşlar arasındaki eşitsizlik nasıl bir değişim geçirdi? 1980'den bu yana küresel gelirdeki büyümenin dünya nüfusunun tamamına nasıl dağıtıldığına dair ilk tahminleri burada sunuyoruz. Küresel gelirin en üst %1'lik dilimi, bu büyümeden en yoksul bireylerden oluşan %50'lik kesimin aldığından iki katını aldılar. En alt %50 yine de yüksek büyüme oranlarından istifade etti. Küresel orta sınıfın geliri (AB ve ABD'deki en yoksul %90'luk gelir grubunu kapsar) daraldı.

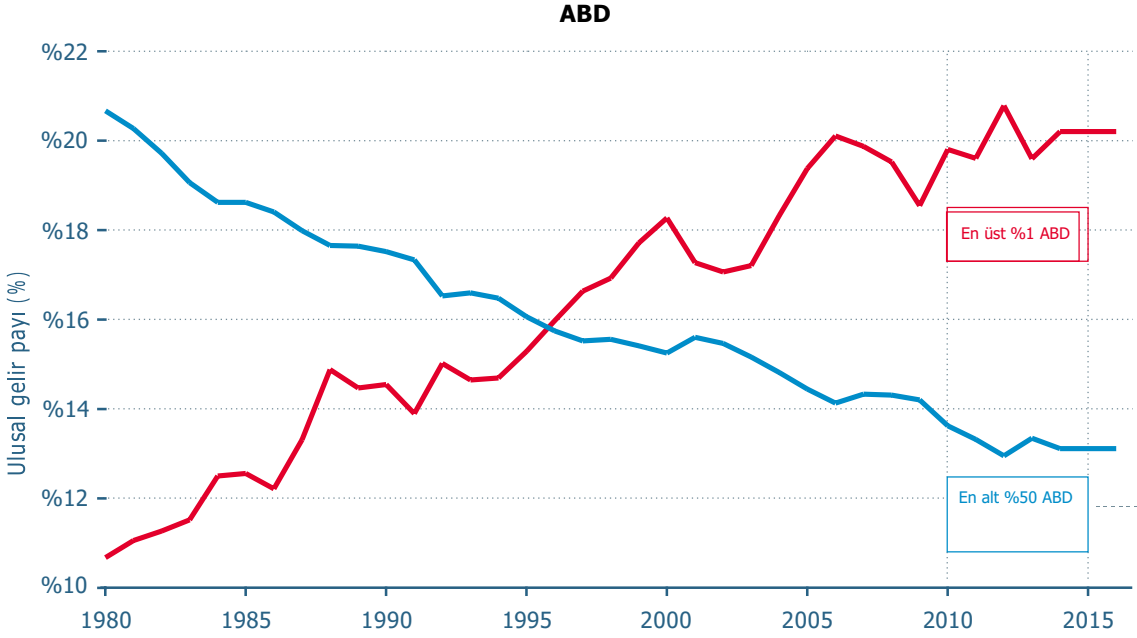
Küresel anlamda eşitsizlik 1980'den bu yana Çin'deki hızlı büyümeye rağmen hızla arttı.

► Dünya nüfusunun en yoksul yarısı gelirinin Asya'daki (özellikle Çin ve Hindistan'daki) yüksek büyüme sayesinde bariz bir biçimde arttığını gördü. Ancak ülke içindeki yüksek ve artmaya devam eden eşitsizlik yüzünden, dünyanın en zengin %1'lik kesimini oluşturan bireyler, 1980'den bu yana büyümeden en alt %50'nin iki katı kazanç elde etti (Şekil E4). En alt %50 ve en üst %1 grupları arasında kalan kişiler içinse, gelirdeki büyüme hayli ağırkanlı, hatta sıfıra yakındı. Bu durum, Kuzey Amerikalı ve Avrupalı bütün alt ve orta gelir gruplarını kapsamaktadır.

► Küresel eşitsizlikteki artış sabit değildi. Küresel en üst %1'lik kesimin gelir payı 1980'de %16'yken 2000'de %22'ye yükseldi, daha sonra hafifçe düşerek %20'ye geriledi. Küresel en alt %50'lik kesimin gelir payı 1980'den bu yana %9'larda seyrediyordu (Şekil E5). Bu trend 2000'den sonra, ülke içindeki eşitsizlik artmaya devam ederken ülkeler arası ortalama gelir eşitsizliğinin azalmasına bağlı olarak kırıldı.

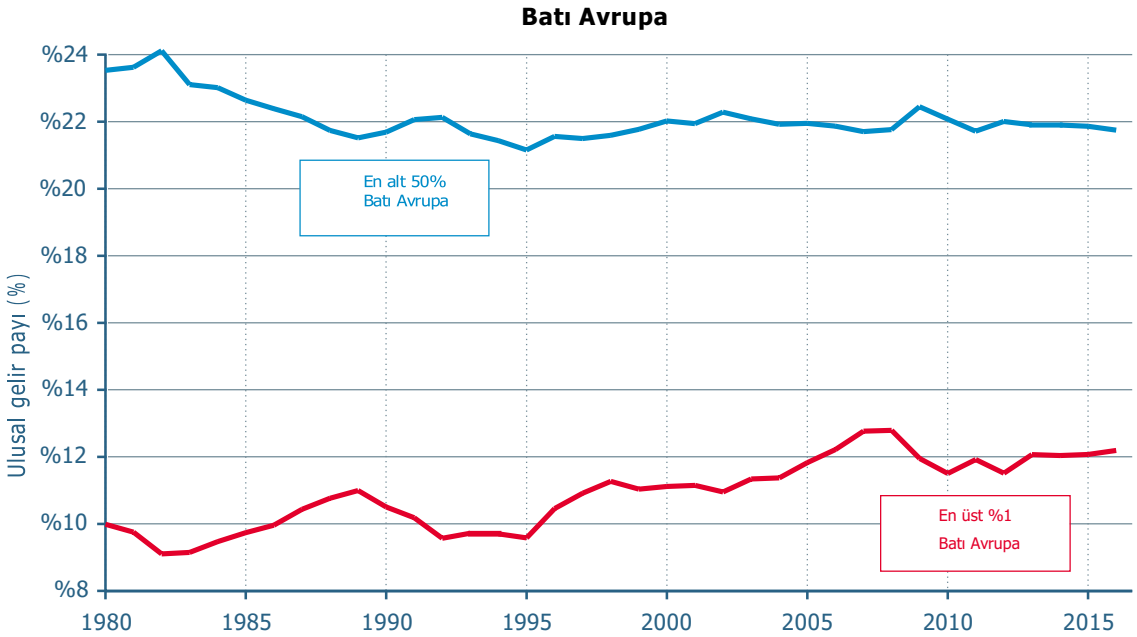
Şekil E3

ABD ve Batı Avrupa'da en üst %1 ve en alt %50'nin ulusal gelirden payı, 1980-2016: gelir eşitsizliği güzergâhlarının iraksaması

Kaynak: WID.world (2017). Seriler ve açıklamalar için bkz. wir2018.wid.world

2016'da Batı Avrupa'da %1'lik kesim ulusal gelirin %12'sini alırken ABD'de bu oran %20'ydi. 1980'de Batı Avrupa'da %1'lik kesim ulusal gelirin %10'unu alırken bu oran ABD'de %11'di.

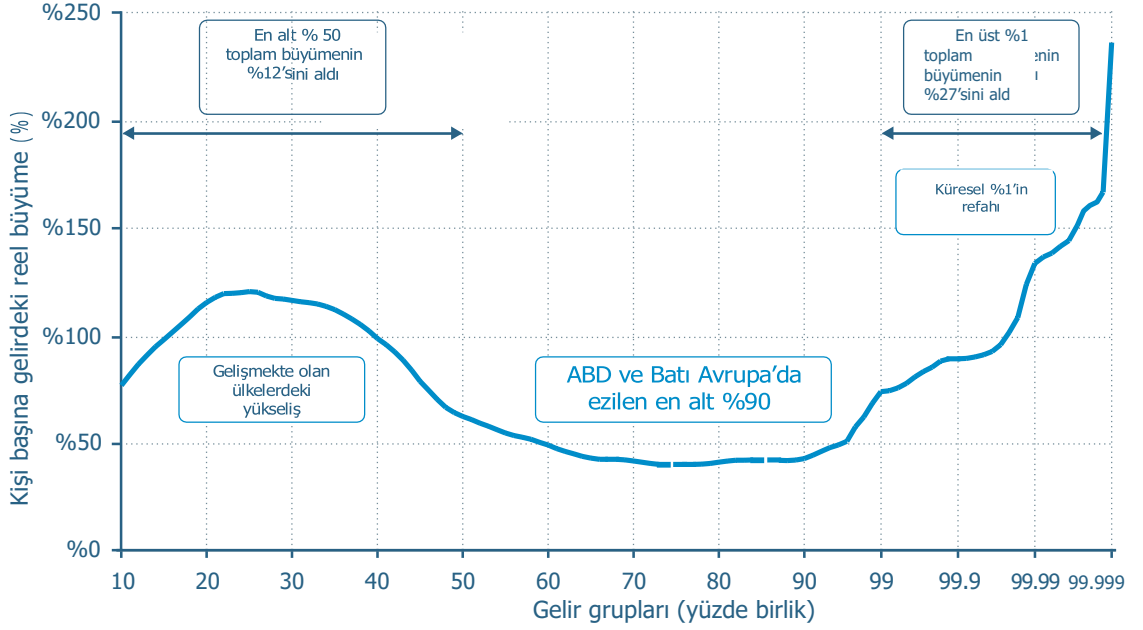

Kaynak: WID.world (2017). Seriler ve açıklamalar için bkz. wir2018.wid.world

2016'da Batı Avrupa'da en alt %50'nin aldığı ulusal gelir payı %22'dir.

Şekil E4

Küresel eşitsizlik ve büyüme eğrisi, 1980-2016

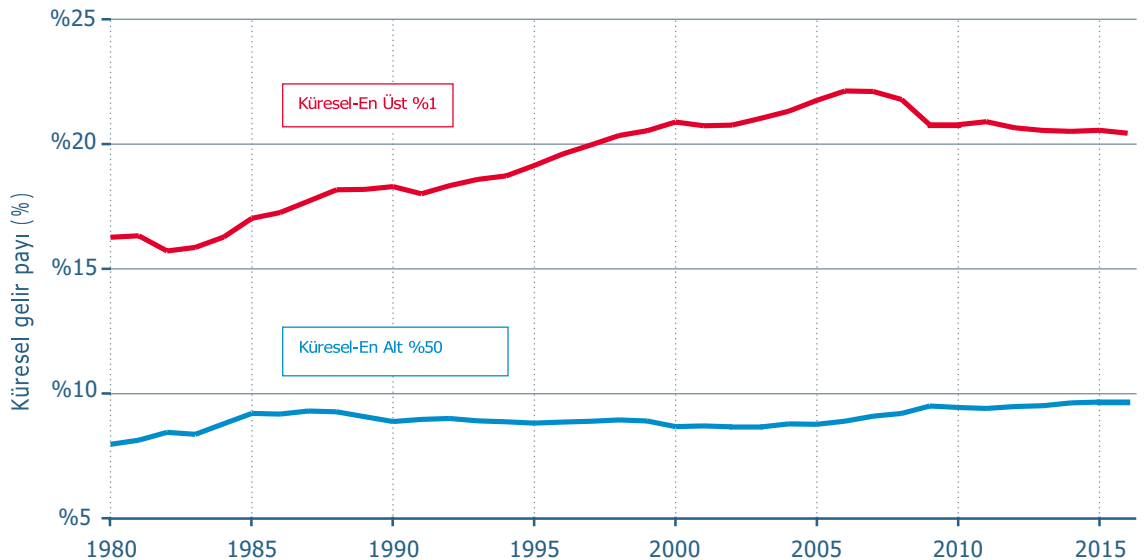

Kaynak: WID.world (2017). Seriler ve açıklamalar için bkz. wir2018.wid.world

Yatay düzlemde dünya nüfusu eşit nüfuslara sahip yüz gruba bölünmüş ve her grubun gelir seviyesine göre soldan sağa azalan bir sıraya konulmuştur. En üst %1'lik grup on gruba ayrılmış, bu grupların en zengini de on gruba bölünmüştür, bunların içindeki en zengin grup da yine eşit nüfusa sahip on gruba bölünmüştür. Dikey düzlem 1980-2016 arasında her bir gruptan ortalama bir bireyin gelirindeki toplam büyümeyi göstermektedir. Yüzde birlik P99p99.1 (dünyanın en zengin %1'inin en yoksul %10'u) grubunun gelirindeki büyüme 1980-2016 arasında %74 oranındadır. En üst %1'lik kesim bu dönemde toplam büyümenin %27'sini almıştır. Gelir tahminleri ülkeler arasındaki yaşam maliyetlerini göz önünde bulundurarak durmaktadır. Değerler enflasyondan arındırılmıştır.

Şekil E5

Dünyanın en üst %1'lik kesiminin payındaki yükseliş ve en alt %50'nin payındaki durağanlık, 1980-2016

Kaynak: WID.world (2017). Seriler ve açıklamalar için bkz. wir2018.wid.world

2016'da en üst %1 küresel gelirin %22'sini alırken en alt %50'si %10'unu almıştır. 1980'de küresel gelirin %16'sını en üst %1'lik kesim alırken en alt %50 bunun %8'ini almıştır.

III. Özel ve Kamusal Sermayenin Mülkiyetindeki Değişim Eşitsizlik Açısından Neden Önemlidir?

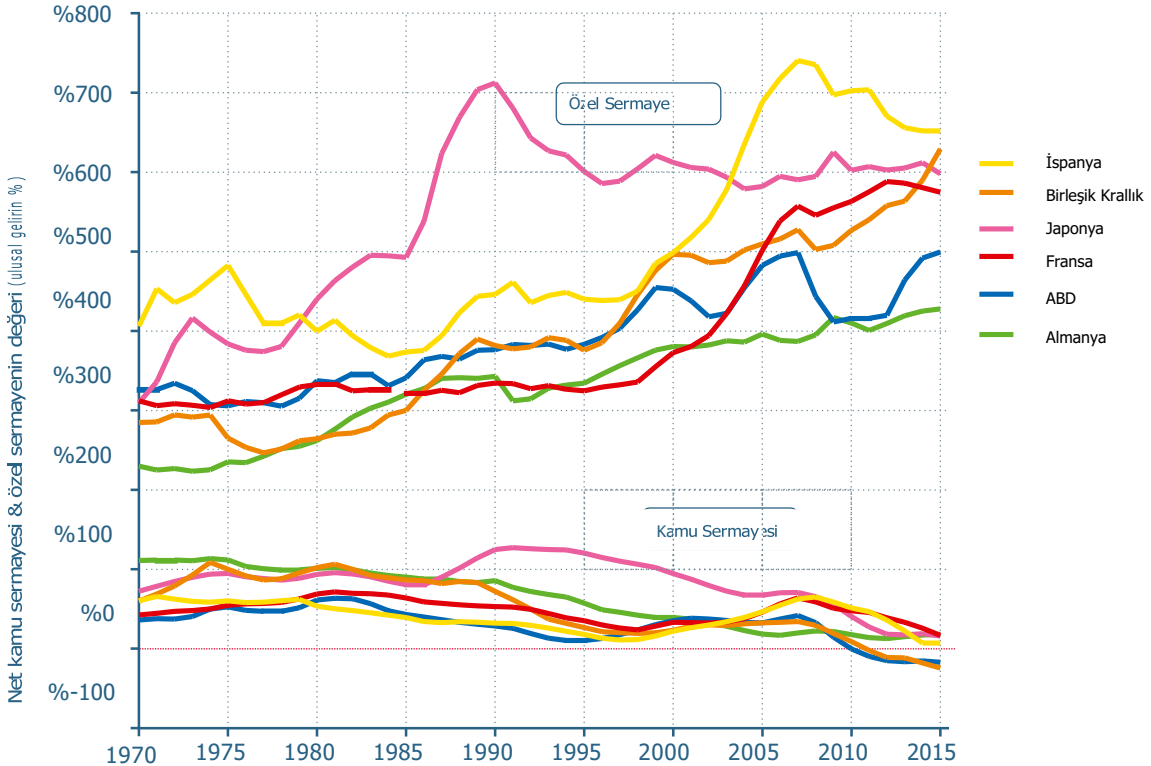
Ekonomik eşitsizliğe büyük ölçüde, özel kişi ya da kurumlara veya kamuya ait olabilen sermayenin mülkiyetindeki eşitsizlikler yol açar. 1980'den beri gerek zengin gerekse gelişmekte olsun, neredeyse bütün ülkelerde kamudan özele büyük servet transferleri olduğunu gösteriyoruz. Ulusal servet aslında artmıştır, ama kamu serveti bugün zengin ülkelerde eksi ya da sıfıra yakın bir seviyededir. Bunun devletlerin eşitsizlikle mücadele etme kabiliyetlerini sınırladığı söylenebilir; bireyler arasındaki servet eşitsizliği açısından önemli sonuçları olduğu ise kesindir.

Geçtiğimiz yıllarda ülkeler zenginleşmiş, devletler yoksullaşmıştır.

► Bir ülkede net özel sermayenin net ulusal gelire oranı, devletlerin elindeki kamusal servete kıyasla bireylerin kontrolünde olan servetin

Şekil E6

Zengin ülkelerde özel sermayenin yükselişi ve kamu sermayesindeki düşüş, 1970–2016

Kaynak: WID.world (2017). Veri serileri ve açıklamalar için bkz. wir2018.wid.world

2015'te ABD'deki net kamu servetinin (ya da kamu sermayesinin) değeri eksidedi (net ulusal gelirin %17'siydi), net özel servetin (ya da özel sermayenin) değeri ise ulusal gelirin %500'üydü. 1970'te, net kamu serveti ulusal gelirin %36'sına tekabül ediyordu, net özel servet ise ulusal gelirin %326'sıydı. Yeni özel varlıklardan özel borçları çıkarırsak net kamu servetine ulaşırız. Kamu varlıklarından kamu borçlarını çıkarırsak net kamu servetine ulaşırız.

toplam değerine dair fikir verir. Özel servet ve kamu servetinin toplamı ulusal servete eşittir. Özel servet ile kamu serveti arasındaki denge eşitsizlik seviyesini belirleyen en kritik etkidir.

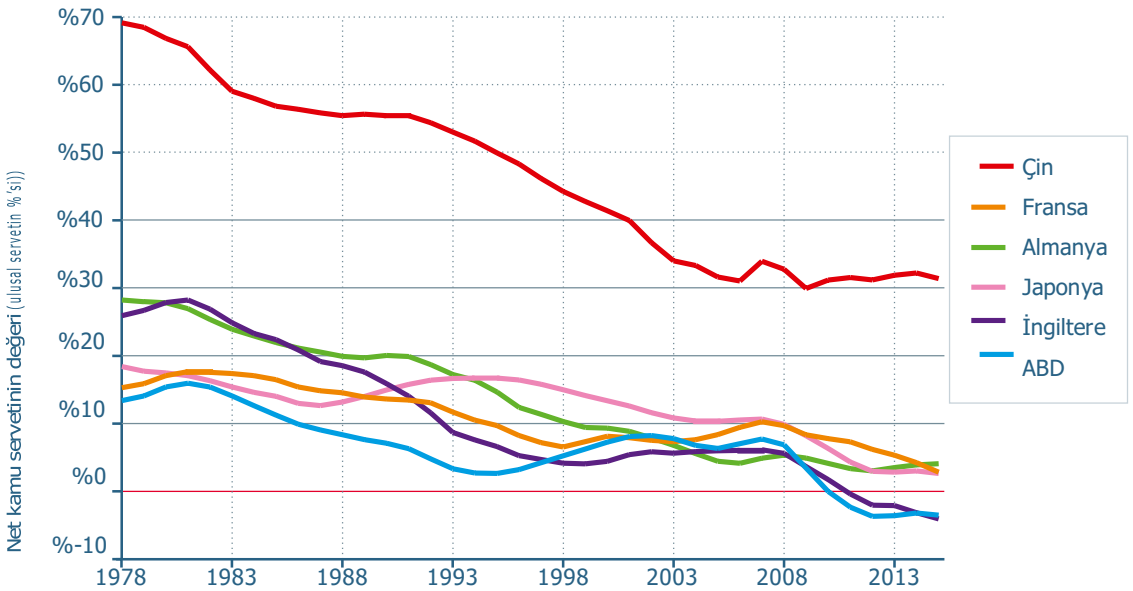
► Geçtiğimiz yıllarda net özel servette genel bir artış olmuştur, en zengin ülkelerde 1970’te %200-350 iken bugün %400-700’e ulaşmıştır. Bu oran 2008’deki finansal krizden ya da Japonya veya İspanya gibi bazı ülkelerdeki varlık bedeli balonlarından pek etkilenmemiştir (Şekil E6). Çin ve Rusya’da özel servette olağandışı ciddi artışlar olmuştur; komünist ekonomiden kapitalist ekonomilere geçmelerinden hemen sonra, özel servetin Çin’de dört, Rusya’da üç katına çıktığı görülmüştür. Bu ül-

kelerde özel servet-gelir oranları Fransa, Birleşik Krallık ve ABD’de gözlemlenen oranlara yaklaşmaktadır.

► Öte yandan net kamu serveti (yani kamu gelirleri eksi kamu borçları) 1980’lerden beri neredeyse bütün ülkelerde azalmıştır. Çin ve Rusya’da kamu serveti ulusal servetin %60-70’inden %20-30’una inmiştir. Net kamu serveti geçtiğimiz yıllarda ABD ve Birleşik Krallık’ta eksiye dahi düşmüştür ve yalnızca Japonya, Almanya ve Fransa’da hafif artıdadır (Şekil E7). Bu muhtemelen devletin ekonomiyi düzenleme, geliri yeniden dağıtma ve yükselen eşitsizliği hafifletme kabiliyetini sınırlandırmaktadır. Kamu mülklerindeki genel azalışın tek istisnası Norveç gibi büyük devlet fonlarının olduğu petrol zengini ülkelerdir.

Şekil E7

Kamu sermayesindeki düşüş, 1970–2016

Kaynak: WID.world (2017). Veri serileri ve açıklamalar için bkz. wir2018.wid.world

2015’te, kamu servetinin ulusal servetten aldığı pay Fransa’da %3’tü, 1980’de bu oran %17’ydi.

IV. Küresel Servet Eşitsizliğine Dair Yeni Bulgularımız Neler?

Büyük özelleştirmeler ve ülkelerin içindeki artan eşitsizliğin birleşimi bireyler arasındaki servet eşitsizliğinin yükselişini ateşlemiştir. Rusya ve ABD’de servet eşitsizliğindeki yükseliş son derece aşırı, Avrupa’da ise daha ılımlı olmuştur. Servet eşitsizliği zengin ülkelerde 20. yüzyılın başındaki aşırı yüksek seviyelerine henüz dönmemiştir.

Bireyler arasındaki servet eşitsizliği 1980’den beri her ülkede farklı hızlarda artmıştır.

► Artan gelir eşitsizliği ve geçtiğimiz kırk yılda kamudan öze yapılan büyük transferler bireyler arasında servet eşitsizliğine yol açmıştır. Servet eşitsizliği yine de Avrupa veya ABD’de 20.yüzyılın başındaki seviyelere ulaşmamıştır.

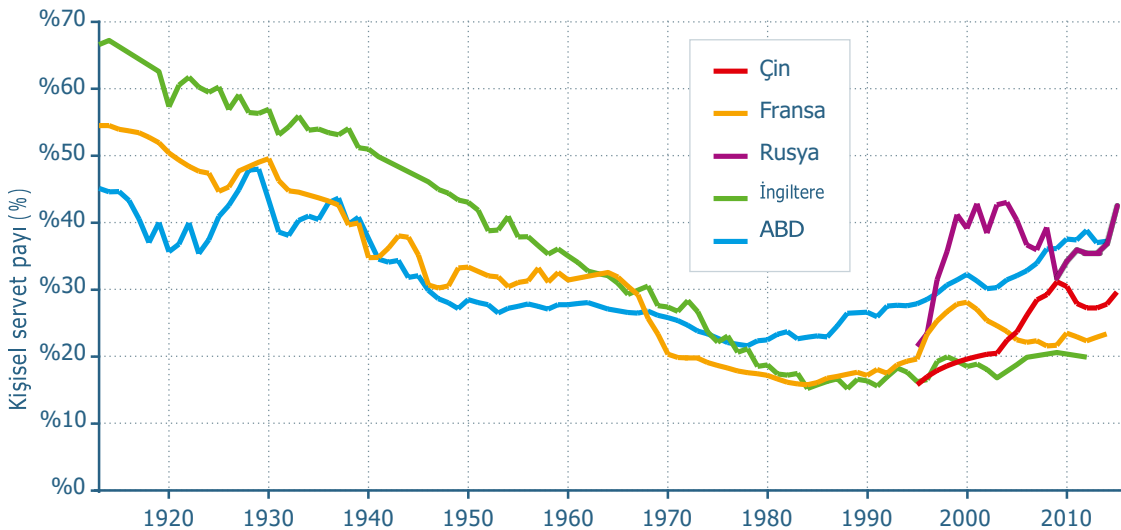
► Servet eşitsizliğindeki yükseliş her şeye rağmen en üst %1’lik kesimin 1980’de %22 olan servet payının 2014’te %39’a yükseldiği ABD’de hayli büyüktür. Eşitsizlikteki bu artışın büyük bir kısmı en üst %0.1’lik dilimindeki servet sahiplerinin yükselişine bağlıdır.

Fransa ve Birleşik Krallık’ta en üst servet paylarındaki artış geçtiğimiz kırk yılda çok daha makul olmuştur, bu da kısmen orta sınıfın konut servetindeki artışın ve ABD’dekinden daha düşük bir gelir eşitsizliğinin frenleyici etkisinin sonucudur (**Şekil E8**).

► En üst servet paylarındaki büyük artış komünizmden daha kapitalist ekonomilere geçmelerini takiben Çin ve Rusya’da da tecrübe edilmiştir. En üst %1’lik servet dilimi 1995 ve 2015 yıllarında sırasıyla %15’ten %22’ye ve %30’dan %43’e yükselmiştir.

Şekil E8

Dünya genelinde en üst %1’lik kesimin servet payı, 1913–2015: kişisel servet eşitsizliğindeki düşüş ve yükseliş

Kaynak: WID.world (2017). Veri serileri ve açıklamalar için bkz. wir2018.wid.world

2015'te en üst %1'in servet payı Rusya'da %43'tü, 1995'te ise bu oran %22'ydi.

V. Küresel Eşitsizlik Gelecekte Ne Olacak ve Onunla Nasıl Mücadele Edilmeli?

Gelir ve servet eşitsizliğinin farklı senaryolarla 2050'ye dek uzanan projeksiyonlarını yaptık. "Alışıldık ekonomik faaliyetler" in devam ettiği bir gelecekte küresel eşitsizlik çok daha artacak. Bunun yerine, eğer gelecek yıllarda bütün ülkeler Avrupa'nın geçmiş yıllardaki daha makul eşitsizlik yolunu izlerse, küresel eşitsizlik azaltılabilir –bu durumda küresel yoksulluğun kökünün kazınmasında da elle tutulur bir gelişme kaydedilebilir.

Küresel orta sınıf "alışıldık ekonomik faaliyetler" in altında ezilecek.

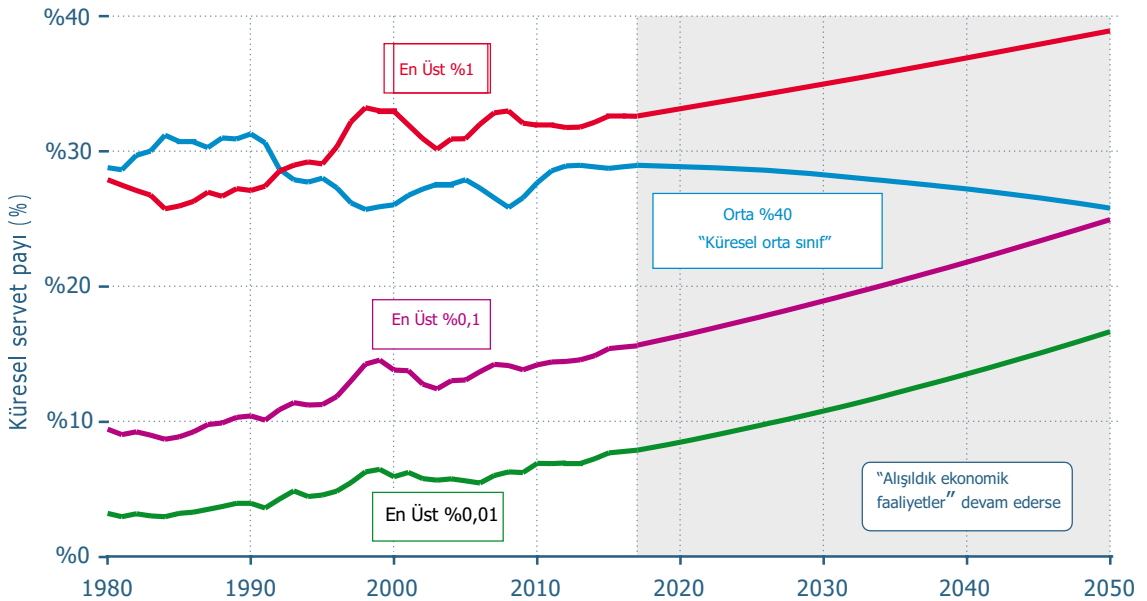
► Ülkelerin kendi içlerinde yükselen servet eşitsizliği küresel servet eşitsizliğindeki artışı teşvik etmektedir. Eğer dünya trendinin Çin, Avrupa ve ABD'nin karma tecrübesi tarafından belirlendiğini varsayarsak, dünyadaki en zengin %1'lik kesimdeki insanların servetten aldığı payın 1980'den 2016'ya %28'den

%33'e yükseldiğini, en alt %75'in elde ettiği payınsa bu dönemde %10 oranında dalgalandığını görürüz.

► Geçmişteki servet eşitsizliği trendleri devam ederse dünyada en üst %0.1'lik servet sahibi kesimin servet payı (Çin, AB ve ABD'yle temsil edilen bir dünyada) 2050'ye gelindiğinde küresel orta sınıfın servetten aldığı paya yetiştirecektir (Şekil E9).

Şekil E9

Ezilen küresel orta sınıf serveti, 1980–2050

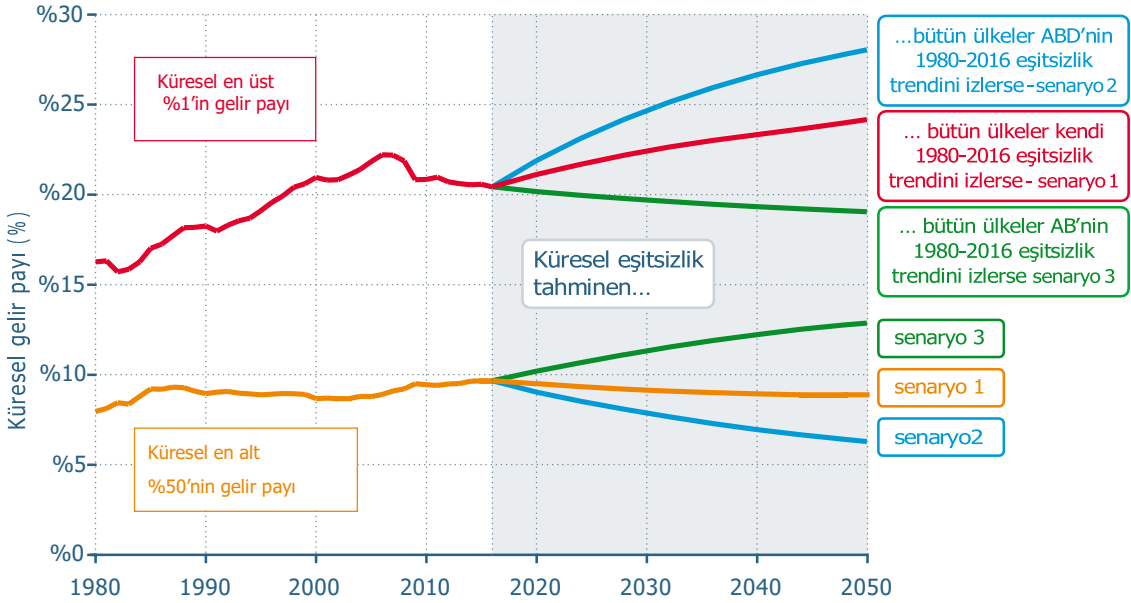

Kaynak: WID.world (2017). Veri serileri ve açıklamalar için bkz. wir2018.wid.world

2016'da Çin, Avrupa ve ABD'nin temsil ettiği dünyada en üst %1'in küresel servet payı %33'tü. Alışıldık ekonomik faaliyetler devam ederse en üst %1'lik küresel servet grubunun payı 2050'de %39'a ulaşabilir, en üst %0,1'lik kesimin serveti (%26) tek başına neredeyse orta sınıfın toplam servetine (%27) eşittir. Küresel servet gruplarının 1987'den 2017'ye geçirdiği evrim Çin, Avrupa ve ABD ile temsil edilmektedir. Değerler enflasyondan arındırılmıştır.

Şekil E10

Gelecekte küresel gelir eşitsizliğinin artması kaçınılmaz değildir

Kaynak: WID.world (2017). Veri serileri ve açıklamalar için bkz. wir2018.wid.world

Eğer ülkeler 2017-2050'de ABD'deki 1980-2016 eşitsizlik güzergâhını izlerse, küresel en üst %1'in gelir payı 2050'de %28'e ulaşır. Gelir payı tahminleri Satın Alma Gücü Paritesi (PPP) kullanılarak euro cinsinden hesaplanmıştır. PPP ülkeler arasındaki yaşam maliyetlerini dikkate almaktadır. Değerler enflasyondan arındırılmıştır.

Küresel gelir eşitsizliği, gelişmekte olan ülkelerdeki iyimser büyüme varsayımlarıyla dahi, "alışıldık ekonomik faaliyetler" senaryosunda da artacaktır. Her şeye rağmen bu kaçınılmaz değildir.

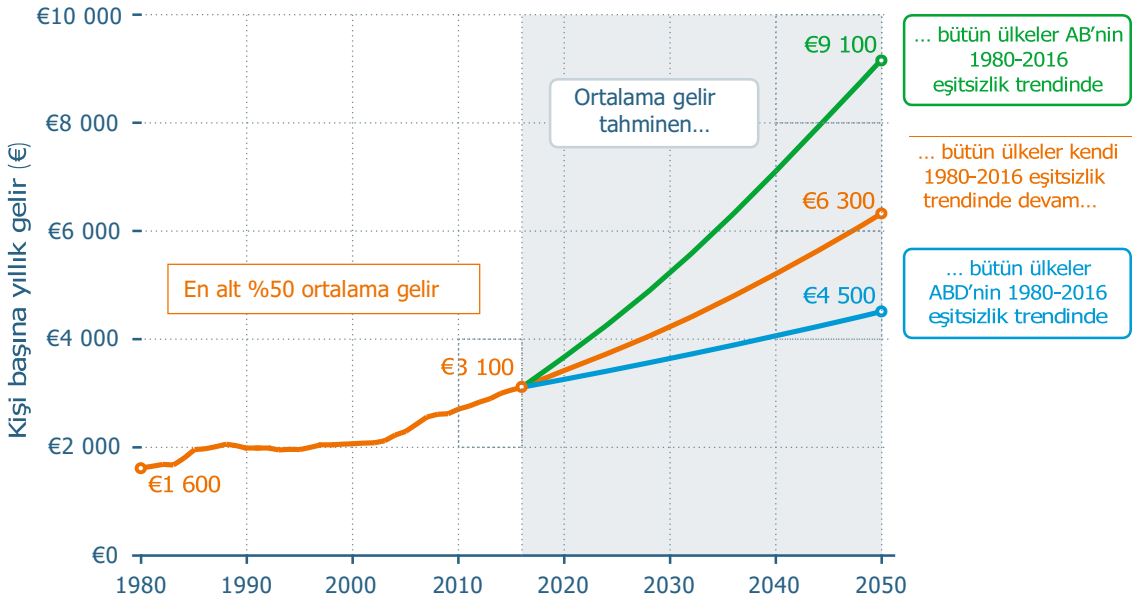
daha da artacaktır. Ancak eğer bütün ülkeler 1980'den bugüne dek AB tarafından izlenen eşitsizlik güzergâhını izlerse, küresel eşitsizlik makul biçimde düşecektir (Şekil E10).

► Eğer ülkeler –gelecek otuz yıl için öngörülen görece yüksek gelirli büyüme beklentileriyle Afrika, Latin Amerika ve Asya dahil– 1980'den bu yana izledikleri bu gelir eşitsizliği yolunu izlemeye devam ederlerse, küresel gelir eşitsizliği de artacaktır. Bütün ülkelerin 1980'den 2016'ya dek ABD'nin izlediği yüksek eşitsizlik güzergâhını izlemesi halinde, gelir eşitsizliği

► Küresel yoksulluğun kökünün kazanmasında ülke içindeki eşitsizlik dinamiklerinin muazzam bir etkisi vardır. Ülkelerin hangi eşitsizlik güzergâhını izlediklerine bağlı olarak, dünya nüfusunun en yoksul %50'sinin geliri 2050'ye gelindiğinde kişi başına yıllık 4.500 eurodan 9.100 euroya uzanan bir aralıkta iki katına kadar çıkabilir (Şekil E11).

Şekil E11

Eşitsizlik küresel yoksulluğu somut olarak etkilemektedir.

Kaynak: WID.world (2017). Veri serileri ve açıklamalar için bkz. wir2018.wid.world

Eğer bütün ülkeler AB'nin 1980-2016 eşitsizlik güzergahını izlerse, dünya nüfusunun en alt %50'sinin ortalama geliri 2050'de 9.100 euro olacaktır. Gel tahminleri Satın Alma Gücü Paritesi (PPP) kullanılarak euro cinsinden hesaplanmıştır. Karşılaştırma için: 1 € = 1.3 \$ = ¥4.4 (PPP, PPP), bu hesaplama ülkeler arasındaki yaşam maliyeti farkını hesaba katar. Değerler enflasyondan arındırılmıştır.

Küresel gelir ve servet eşitsizliğiyle mücadele, ulusal ve uluslararası vergi politikalarında önemli değişimleri gerekli kılmaktadır. Veri şeffaflığı da şarttır.

Artan oranlı vergi, en tepede yüksek gelir ve servet eşitsizliğiyle mücadelede faydası kanıtlanmış bir araçtır.

► Araştırmalar verginin artan oranlı olmasının eşitsizlikle mücadelede etkili bir araç olduğunu göstermiştir. Artan oranlı vergi yalnızca vergi sonrası eşitsizliği azaltmaz, aynı zamanda en yüksek gelir sahiplerinin ücret artışı ve servet birikimi için sıkı pazarlıklara girip büyümeden daha büyük pay alma arzusunu kırarak vergi öncesi eşitsizliği de yok eder. Vergi oranlarının kademeleri 1970'lerden 2000'lerin ortasına dek zengin ülkelerde ve gelişmekte olan ülkelerde ciddi bir düşüş yaşamıştır. 2008'deki küresel finans krizinden beri, bu azalma eğilimi hedef alınmış, hatta bazı ülkelerde tersine çevrilmiştir. Gelecekte nelerin değişeceği belli değildir, ama bu değişimler

demokratik müzakerelere bağlı olacaktır. Ayrıca eşitsizliğin yüksek olduğu gelişmekte olan ülkelerde miras vergilerinin olmadığını ya da sıfıra yakın olduğunu, bu durumun bu ülkelerde ciddi vergi reformlarına yer açtığını belirtmekte fayda vardır.

Finansal varlıkların mülkiyetini kaydeden küresel bazda bir finansal sicil sistemi vergi kaçırma, kara para aklama ve yükselen eşitsizliğe ciddi darbeler indirebilir.

► Vergi sistemi eşitsizlikle mücadelede önemli bir araç olsa da potansiyel bazı engellerle karşı karşıyadır. Yakın geçmişte Paradise Belgeleri'nin açığa çıkardığı gibi,

vergi kaçırma bunlar içinde ilk sıralarda gelmektedir. Vergi cennetlerinde tutulan servet 1970'lerden beri kayda değer bir artış göstermiştir ve şu anda küresel GSYH'nin %10'undan fazlasını temsil etmektedir. Vergi cennetlerinin yükselişi küresel dünyada servetin ve sermaye gelirlerinin doğru düzgün ölçülmesini ve vergilendirilmesini zorlaştırmaktadır. Öte yandan toprak ve emlak kayıtları yüzyıllardır mevcuttur, servet giderek finansal kıymet görünümü aldığından bugün hanehalkının elindeki servetin büyük bir bölümü kayıt altına alınamamaktadır. Ulusal vergi otoriteleri tarafından vergi kaçakçılığıyla mücadelede etkin olarak kullanılabilecek küresel bir finansal sicil sistemi yaratmayı sağlayacak birden çok teknik seçenek mevcuttur.

Eğitim ve iyi ücretli işlere erişimde eşitliğin artması, nüfusun en yoksul yarısının durağan ve ağırkanlı gelir büyüme oranlarının üzerine gidilmesinde kilit önem taşımaktadır.

► Yakın tarihli araştırmalar fırsat eşitliği hakkındaki kamusal söylem ile eğitime erişimdeki eşitsizlik gerçeği arasında devasa bir uçurum olabileceğini göstermektedir. Örneğin ABD'de, ebeveyni en alt %10'luk gelir diliminde olan her yüz çocuktan sadece yirmi ilâ otuzu üniversiteye gitmektedir. Ancak bu rakam, en üst %10'luk dilimdekilerin çocuklarında doksana ulaşmaktadır. İyi açıdan bakarsak, araştırmalar, yoksul ailelerden gelen öğrencilere açık olma konusunda kendisini geliştiren seçkin üniversitelerin, böyle yaparak neticeyi riske atmadıklarını göstermektedir. Hem zengin hem gelişmekte olan ülkelerde, eğitime eşit erişimi sağlamak için şeffaf ve doğrulanabilir hedefler koymak –ayrıca finansman ve kabul sistemlerini de değiştirmek– faydalı olabilir.

► Eğitime demokratik erişim çok şey kazandırabilir, ama dağıtımın en alt kademesindeki insanların iyi ücretli işlere erişimini garanti altına alan mekanizmalar olmadan, eşitsizlikle mücadelede eğitim yetersiz kalacaktır. İşçilerin kurumsal yönetim organlarında daha iyi temsil edilmesi ve sağlıklı asgari ücret oranları buna ulaşılmasında önemli araçlardır.

Devletler mevcut gelir ve servet eşitsizliği seviyelerinin üzerine gitmek ve daha da yükselmelerine engel olmak için geleceğe yatırım yapmak zorundadır.

► Hem mevcut eşitsizliği hem de eşitsizliğin daha da artmasını önlemek için, kamunun eğitim, sağlık ve çevrenin korunmasına yatırım yapmasına ihtiyaç vardır. Bunu yapmak ise çok zordur, zira zengin ülkelerde devletlerin yoksullaştığı ve fazlasıyla borçlu olduğu ortadadır. Kamu borçlarını azaltmak hiçbir şekilde kolay değildir, ama bunun başarılmasını sağlayacak –servetin vergilendirilmesi, borcun hafifletilmesi ve enflasyon dahil– birkaç seçenek mevcuttur ve devletlerin aşırı borçlandığı dönemlerde genç nesillerin güçlendirilmesi amacıyla bu yöntemlere tarih boyunca başvurulmuştur.

raporun g r n r  v rsiyon  i in
z yaret edin wir2018.wid.world

